

časovno strnjeno, temveč s presledki je avtor več ko dvanajst let, iskal in zbiral podatke o tisku pri ustreznih ustanovah in posameznikih. Tako mu je uspelo sestaviti bibliografijo, ki ima nacionalno obeležje. V publikaciji z naslovom Slovenski časniki in časopisi. Bibliografski pregled od 1. januarja 1937 do osvoboditve 9. maja 1945 in v Dodatku drugojezičnega časopisja Slovenije in drugojezičnega časopisja slovenskih izdajateljev v tujini je Bajec zajel prav vse časopisne tiske, tako meščansko in delavsko kot kontrarevolucionarno, revolucionarno in narodnoosvobodilno časopisje med vojno. Avtor je pri obdelavi gradiva upošteval iste kriterije, kot jih upošteva letna tekoča Slovenska bibliografija, ki izhaja od osvoboditve (9. maja 1945). Časopisje je ločeno obdelano po letih in znotraj le-teh po abecedi tiskov. Za vsako leto posebej je najprej prikazano časopisje, ki se nadaljuje iz prejšnjih let, nato je obdelano časopisje, ki je pričelo na novo izhajati v obravnavanem letu. Vseh bibliografskih enot je 663, vsak opis ima naslov, kraj in čas izhajanja, poleg tega pa še nadrobnejšo oznako oziroma podatke o časniku in časopisu in na koncu opisa še bibliografsko opombo. Te opombe so toliko bolj dragocene, ker v vseh primerih opozorijo, kje je hranišče obravnavanega lista, in to po možnosti s signaturo, koliko je izšlo posameznih letnikov in koliko je ohranjenih, kje je bil list že bibliografsko obdelan ali morda označen v literaturi. Množina vseh teh podatkov priča o avtorjevem vztrajnem in zamudnem iskanju ter dopolnjevanju podatkov in o prizadevanju, da bi čimbolj izčrpno prikazal časopisje za omenjeno obdobje. Tak nadroben opis z opombo pa ni upoštevan pri prikazu revolucionarnega in narodnoosvobodilnega tiska, ker je, kot smo že uvodoma povedali, izčrpno prikazan v drugi publikaciji. Nadrobna in zelo uporabna so kazala, ki jih je avtor pripravil kar šest. Sprva nas seznanjajo s statističnim pregledom izhajanja slovenskih in drugih tiskov v letih 1937 – 1945, dalje s pregledom strok po UDK; sestavlja je kazalo urednikov, kazalo izdajateljev, lastnikov in založnikov ter krajev izida in tiska, kazalo tiskarn in nazadnje kazalo naslovov tiska.

Dober poznavalec obdobja 1937 – 1945 ali določene stroke in hkrati njene publicistike bo morda zasledil tu in tam kakšno majhno netočnost, ki pa se nehote vrine pri tako nadrobem in obsežnem delu. Sicer pa bibliografiji ni kaj očitati. Ker ima zlasti danes časopisje prvorazredno historično poslanstvo in je med drugim kazalec kulturne moči vsakega naroda, so sistematični pregledi časopisja predvsem za male narode toliko bolj dobrodošli in skoraj nepogrešljivi. Slovenci smo z Bajčevo bibliografijo dobili pomembno dopolnilo in prispevek k celovitejšemu poznavanju slovenske in drugojezične publicistike. Tako nam je omogočen njen nadaljnji študij. Hkrati s tem pa je v bibliografiji tudi posredno prikazan odsev družbeno-političnih, gospodarskih in kulturnih razmer na Slovenskem v letih 1937 – 1945.

Upamo, da bomo kmalu dobili tudi dopolnilo k že omenjeni Šlebingerjevi bibliografiji časnikov in časopisov, ki ga, kot kaže, avtor pripravlja.

Anka Vidovič-Miklavčič

Branko Kovačević, Omladina Jugoslavije u 1941. godini, izd. Institut za savremenu istoriju i NIP export press, Beograd 1973, 426 strani.

Po kapitulaciji Jugoslavije in njenem razkosanju, ko je bilo zaradi uspehov fašističnih sil opaziti kolebanje ponekod tudi med jugoslovansko mladino in ko so okupatorji in domači izdajalci poskušali mobilizirati mladino za svoje programe, sta si

KPJ in SKOJ prizadevala, da bi združila mladino na osnovi narodnoosvobodilnega boja. Prizadevanje je uspelo. Mladina je bila glavna osnova v oboroženih partizanskih enotah in v množičnih uporih v posameznih krajih Jugoslavije. Boj proti okupatorju je bila tista široka osnova, na kateri sta KPJ in SKOJ skušala združiti mladino v borbene antifašistične organizacije ter s tem tudi preprečiti ustvarjanje t. i. sredine med narodnoosvobodilnim gibanjem in okupatorsko kvizlinškimi silami. Že konec leta 1941 so nastale posamezne narodne in pokrajinske organizacije. V Sloveniji je tako nastala Mladinska Osvobodilna fronta, katere izvršilni odbor so tvorili Lidija Šentjunc, Franjo Lubej in Jože Zemljak. Program Mladinske OF je bil mobilizacija vseh mladih sil v skupen odpor proti okupatorju in bojkot vsega, kar je fašistično ali italijansko.

Monografija je nastala kot del raziskovanja teme o udeleženstvu mladine v narodnoosvobodilnem boju in revoluciji jugoslovanskih narodov 1941 – 1945. Po prvotnem načrtu naj bi bila obdelana v dveh delih, prvi do ustanovitve USAOJ decembra 1942, drugi od 1943 do konca vojne. Avtor je bil sam skojevec in udeleženec narodnoosvobodilnega boja. Smrt mu je leta 1969 sredi dela iztrgala pero iz rok, ko je končeval obdelavo leta 1941. Delo nas prepriča, da leto 1941, od okupacije in začetkov upora do ustanovitve množičnih mladinskih borbenih organizacij, zasluži obdelavo v samostojni knjigi. Avtorju je uspelo analizirati nekaj najpomembnejših vprašanj v tej dobi, kot so položaj mladine pod okupacijo, aktivnost SKOJ v pripravah na oboroženi boj, vlogo mladine v oboroženih partizanskih formacijah, prizadevanje KPJ in SKOJ, da bi združila mladino v borbene antifašistične organizacije.

Avtor je zbral dokaj bogato dokumentarno gradivo, vendar se je mogel opreti le na redka temeljita, monografska dela. Podatke o predvojnem SKOJ v Sloveniji je npr. črpal iz publikacije Pomniki naše revolucije (Ljubljana 1961).

Besedilo je na škodo preglednosti razdeljeno na drobna poglavja in podpoglavja. Motijo napake, zlasti pri osebnih in zemljepisnih imenih npr. Klavona (Klavora), Kočevlje (Kočevje), Dok na Dolenjskem (Dvor na Dolenjskem); kraj Kolut (str. 43) zaman iščeš v Sloveniji.

Marija Oblak-Čarni

Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda, tom XII, knjiga 1, Beograd 1973, str. 934, pl.

Vojaški zgodovinski inštitut JLA v Beogradu že več kot 20 let izdaja Zbornik dokumentov in podatkov o narodnoosvobodilni vojni jugoslovanskih narodov, v katerem objavlja naše in nasprotnikove dokumente o oboroženem boju jugoslovanskih narodov proti okupatorjem in njihovim sodelavcem. Za vsako republiko je zasnoval poseben del (tom), v en del (tom) pa je vključil dokumente vrhovnega štaba NOV in POJ. Dokumenti iz Slovenije so v šestem delu, od katerega je izšlo že 17. knjig v srbohrvaščini in 14 v slovenščini. Pri tem naj poudarimo, da je slovenska izdaja, pri kateri sodeluje tudi Inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani, izvirnejša. Dokumente ustanov in enot narodnoosvobodilne vojske Slovenije ima namreč v izvirnem jeziku, medtem ko jih ima srbohrvatska izdaja prevedene v srbohrvaščino. Vsa edicija nedvomno pomeni edinstveno velikopotezno akcijo, saj do sedaj nobena država ni objavila toliko dokumentov iz tako kratkega obdobja svoje zgodovine kot Jugoslavija.